

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ш О Д У Н А В К А.

ЖЕЛЯ ЗА ПЛОВОЙКОМЪ.

Све дражести и милине,
И сва блага све вселенне,
Излишна су вѣрной желѣи,
Срца мога крѣпкой воли.

Све е худо и немоћно,
Найсвѣтлѣе што е земно,
Желѣи мојој удовлети,
Срце мое утѣшити.

Власти земне и све силе;
Убити ме пре бы могле,
Нег' што бы ме одвратило
Одъ ове ми желѣ миле.

Ништа нема овогъ свѣта,
Чим' бы моя желѣ чиста,
Замѣнити кад' се могла,
И памтити запрестала.

Само една ахъ Плавойка
Ню е кадра, све до вѣка,
Ублажити, удовлети,
И срце ми утѣшити!

О! та нѣно горостагасно,
Витко тѣло умилато,
Изворъ своју дражестѣи е,
И одъ свега дичнѣе!

Любка уста, бѣло лице,
Плаве косе и зѣнице:
Одъ ружице лѣпше су ѣи,
Райскомъ строю сличне су ѣи!

Јоштъ е више величава,
Чести пуна што е дѣва!!!
Зато Боже о свемоћный!
Спой ми животъ съ нѣоме вѣчный!

Т. Влаићъ.

ЖИВОТЪ НАРОДА.

(Далѣ.)

Рекли смо, да народи исторички редомъ и еданъ за другимъ до господарства стижу и скупнымъ управљаю имућствомъ, и све, као што и ово имућство, примаю еданъ одъ другога. Народъ, кои е течаемъ исторіе за таквогъ господара изабранъ, у огледу на животъ людскій мора да стои повише своју остали народа т. е. мора да се налази животъ нѣговъ у подпуномъ развѣянню и најячемъ кретаню. Таковъ народъ долази съ особитымъ налогомъ къ другимъ, и одъ своју позорностъ и очи на себе обраћа. Стои онъ тада на највышемъ врхунцу живота людскогъ. Онъ е као сунце, око коегъ се обрћу сви остали народи као звѣзде праве и заблућене, свѣтлостъ и топлину одъ нѣга примаюћи. Съ овогъ врхунца нитко га живыи сбацити ни оборити неможе, докле се годъ животъ нѣговъ на путу велики дѣла и живогъ, крѣпкогъ развитка налази; ербо тада у нѣму највећѣи пламень букти за самосталнымъ животомъ, кои пламень друге народе ни изъ далека онако здраво необузимлѣ. Залуду су милиони Персіанаца на Грчку навалывали, да оваи пунодушный народъ спрече и обуставе у развитку красногъ дѣлованя, ербо избрани сынови юначкогъ и за слободомъ горећегъ народа Грчкогъ поломише, разбише и разпршташе све неброене нѣнове чете. Залуду е Ханидалъ на вратима Рима куцао; а Галли залуду су заробили Римъ поубивъши патрице (старѣшине); Римъ зато нѣ духомъ клоуноу, него е нашао начинъ, коимъ е сурове те варваре разбио и протерао. Али како е ласно после было ова два народа савладати, чимъ е у Хеллади и Риму была изчезла одушевѣлностъ

за животь Грчкій и Римскій. Ови примѣри велики посвѣдоचाю и потврђую истину нашу, да само животь вышимъ одушевљивѣмъ обузеть обстати и процвѣтати може у прикосъ свакой запречи, а да гине, као и человекъ, чимъ га тай пламень одушевљивя, животь нѣговъ, остави. Нитко нѣ могао зауставити одушевљивость ону, коя в Христїанство навѣститвала и разширивала; никакве га удупити муке и прогонства Дециѣва и други Римски владара. Све в то оно претрпило и уздржало. Потштитеный и поруганый духъ Христїанства проблѣгїо в крозь све буре, одржао се онако, као што се одржати и мора. Онъ в найвѣиій быо добротчипитель свѣта, ако га люди и нису могли одмахъ докучити. Игле! човечанство никада себе нѣ запустило, као што нѣ ни могло запустити се. Никаква сила свѣта нѣ кадра нѣговъ течай и развитакъ запречити; ербо онъ свагда палази бранитель свое, кои се за нѣгово добро заузимаю, себе, кадъ в одъ потребе, съ найвѣиимъ одушевљивѣмъ жертвуючи. Они, кои му у томъ сметаю, само му помоћи дружаю, почемъ распалою оне, кои су се собогъ нѣга у племениту борбу упустили. И тако оружїе противника служи увѣкъ на обрану оными, кои се боре за напредакъ и савршенство живота людскогъ. Чимъ али народъ кои духомъ своимъ слабити и изнемагати почне, одма се очи другїе мало по мало одвраћаю одъ нѣга и на ону се окрећу страну, съ ков се опетъ нова свѣтлость раћати починѣ. Исторїя дакле иде узастопце за жавотомъ народа, свакии развитакъ далъ напредуе, па тако и животь людскїи тимъ се развїивѣмъ побольшава и усавршава. Побольшаванѣ и усавршаванѣ людскогъ живота ишло в свагда съ онима народима, кои у исторїю спадаю, и ков смо већъ горе напоменули. Народи, кои нису дѣловали на исторїю, па тако ни на побольшанѣ ни на усавршенѣ живота людскогъ, народи ти нису никаква свѣту добра училили, и подобни су удима породице, коїой они никакву користь не приносе, него све одъ нѣ чекаю. Па опетъ, едина раднїость и заслуга за общте добро приноси часть и поштенѣ, само се она усаћуе у успомени и захвалности потомства. И зато су само ти народи кодъ други вѣчно и славно име стекли, ти само у успомени човечанской задржали се, кои су животь людскїи своимъ животомъ узвышавали, собомъ га далъ водили, и примѣромъ тимъ путь другимъ показивали. Высоко дѣне краснїи народъ Елиинскїи, и захвалность прама нѣму тако в дубоко у срдца народа усаћена, да су Евро-

ски народи и после, кадъ в онъ угнѣтенѣ одъ Турака почео бой бити за слободу, нѣга се ердачно примили, читаве му гомиле и чете у помоћъ противъ варвара шїляли. Гдѣ в тай, кои нѣ са штованѣмъ и зачућенѣмъ гледао съ потомства на Римскїи народъ, у кога в гвоздена владала воля, и кои у реду съ другима народима, главомъ и славомъ надвишаваючи све остале народе, еданъ в народъ за другимъ себи покоравао, и свой животь по вољи и на ове народе (Романске) преносїо, къ томе іошть крозь многе вѣкове слободу у своемъ нѣдру подгрѣвао, као дѣвице Весталке вѣчный свой оганъ? Нитко запта безъ великогъ штованя неогледа на народъ Французскїи, кои в премного за повишенѣ и савршенство живота людскогъ учинїо, и своимъ дѣлима захвалность кодъ остальи народа стекао. Очевидный овогъ штованя знакъ общтенито в разпространѣнѣ езыка и књижевности витежкогъ тогъ народа межу народе просвѣщенїе, кои су већъ оддавна на нѣга и свакии нѣговъ поницай мотрити навикли. Нису (истина в) безъ заслуге за човечанство ни други Романски народи, а навластити и Германски, еданъ на овомъ, другїи на ономъ полю. Само еданъ народъ Славенскїи, онъ единый само у Европи далеко в у овомъ обзїру заостао за другима народима Индо-Европскимъ, а оно заостао тако, да се у томъ смыслу нїпошто съ нѣима успоредити неможе. Грдна в сила оваїи народъ, али духъ у нѣму слабо в іошть досадъ куцао, будући увѣкъ скврченъ и стещивѣнъ межу животомъ тѣлеснымъ. И ово в единый узрокъ, што онъ нїгда у свѣтъ као народъ ступити ни одъ други признанѣ и уважаванѣ задобити нѣ могао, будући в безъ сваке више заслуге у свѣту заостао. Нѣгове досадашнѣ заслуге и дѣла, коимъ в на друге народе дѣловао, у исторїи веома узко мѣсто заузимаю, и лако їй в преброити. Стаяху Славени на вратима Европе као стражари съ мачемъ у руци, бранећи Европу, оваїи храмъ изображености човечанске, одъ суровы варвара, кои су одъ вѣкова све до сада съ подярмљивѣмъ и упропашћенѣмъ на ню вребали и зїяли. Ову су стражу чували Славени витежки и славно. Свеколике чорде, Европу узнемириваюће, већъ су разиршене, протеране или потучене. Но Славени ту су бригу горко и скупо преплатили съ назадкомъ у изображености Европской, и неспоминючи, колико су одъ дивїи ти чопора обколявани, у развитку живота своего пречени бывали. Хуни, Обари, Хазари и Печенези, Плавци и Монголи, Монголи подъ

Гостиниомъ у Сараю, у Астрахану и Казану су-
новратъ попадаше одъ мача Славенскогъ. Мачъ
е Славенскій быо, кои е Турке одъ Беча ода-
гнао и Европу одъ кипеће погибели ослободио.
Велика су то занета усиливаня была. Али о-
симъ овы бойны заслуга сва су остала дѣла
ньиова слаба и незнатна, ербо нигда ніе за-
владао међу Славенима животь духовный. При
свемъ томъ снажи се већъ и тай животь у на-
роду овомъ, ербо домишлятость и окретность
у њму е велика, а парушительи мира већъ су
уक्रоћени. Снажи (реко) и животь духовный,
присвоиваюћи себи сва она добра, коя су наро-
ди Европски одъ времена Асіятско-Европскогъ
потреса животу свомъ присвоили и међу со-
бомъ разширили. А то е занета првый посао до-
садъ занемареногъ народа. Што има зла и не-
валана у животу западномъ, оно се и тако не-
ће Славенскогъ живота примити, макаръ му се
како и коляко наметало, него остаће увѣкъ
као лако перо на води, докле га најпосле дуб-
льина народногъ живота сасвимъ непрогута.

(Конаць слѣдуе.)

РУПА НА РУКАВУ.

(Продуженіе.)

Дѣте се поче пенати, раздвояваюћи гранѣ
своимъ рукама; затимъ га нису могли видити,
докъ се ніе на врхъ еле попео быо. Одуина
поче на ново бѣснити и дрва савіяти. Дѣте за-
грли врхъ танке еле, кои е съ њиме у великомъ
кругу тамо амо летіо. Мартинъ уздрѣе савъ
кадъ то усмотри. Офицари ударе у смѣхъ, а
кнегиня скакаше одъ радости, видећи покрива-
ло у рукама смѣлогъ дериштета. „Само да га
тай глупанъ не разцепи!“ рече кнегиня съ об-
новльнымъ страхомъ.

„Хвала Богу,“ рече кнегиня, кадъ е дѣте
покривало скинуло, узме га и похита да се одъ
непогоде уклони. Пратиоци пожуре се за њомъ.
Просяче трчаше за њима съ пруженомъ ру-
комъ; еданъ коморникъ баца му еданъ новчиѣтъ,
когда дѣте са земль дигне, испытываюћи вред-
ность пѣгову.

Мартинъ ніе быо иначе любопытанъ, али
садъ завлада њимъ любопытство. Брѣ дѣте,
пѣговъ отворенъ изгледъ, пѣговъ пріятный по-
гледъ, пѣгово мужество, допадно му се. Заву-
че руку у цепь, да га и онъ за пѣгову смѣ-
лость награди.

„Шта су ти дали?“ запыта га. Дѣте му
покаже новце у отвореной, гранѣмъ изгребеной
руци.

„Двадесетъ пара господине!“

„Двадесетъ пара!“ рече удапувши Мар-
тинъ: „добро дѣте!“ Затимъ напуни шаку дѣте-
та ситнымъ новчиѣма, ков зачућено сврхъ то-
ликогъ богатства погледаше часть у новце, часть
пакъ у добротвора и на послѣдакъ запыта: „Е л'
то све мое?“

„Све, све! а шта ћешъ съ њима чини-
ти?“

„И самъ незнамъ, незнамъ шта. Купићу
нове хальине. Садъ могу живити као каковый
господинъ.“

„Имашь ли отца?“

„Немамъ, пре две године умро е. Отаць е
быо солдатъ, па е у рату погинуо; а кадъ ми е
и майка умрла, нису ме више хтѣли у селу тр-
пити.“

„Дай ми те новце натрагъ.“

„Све?“

„Све.“

Сирото дѣте врати му новце, а две сузе
покрио саяность пѣговы велики црны очію.

„И оны 20 пара дай.“

„Не, то е мое.“

„Ты нећешъ више новаца требати. Я ћу
те къ себи у кућу узети. Ты ћешъ бити мой
сынъ, ако се добро узвладашь. А? хоћешъ
ли?“

„Хоћу, ако ме примите.“

„Имашь ли іоштъ новаца?“

Дѣте имаѣаше іоштъ неколико пара и е-
данъ повеликій комадъ хлѣба. Мартинъ му уз-
ме све то и рекне му, да за њимъ иде.

Воспитанѣ.

Младый Благое Угльшиѣтъ добіе истина по-
ве, но одъ сасвимъ просте чое начинѣне хальи-
не. Онъ е быо наученъ, да подъ ведрымъ не-
бомъ, или у шталама слава. Богатый Мартинъ
даде му едну сламячу мѣсто постель и најпро-
стіе ело за рану. — Дѣте баше задовольно као
у раю, хитро, послушно, свагда весело, нигда
намргоћено, предано, показываше много при-
родногъ разума, но баше у свему невѣшто,
што-годъ ніе снадало у кругъ просячкогъ иску-
ства. За пол' године дотера дотле, да су га
могли свѣту показывати и кое-гди шияти га.
Мало по мало научи се на редъ и чистофу. Пѣ-
гово добро срце учини га свима укућанима ми-
лымъ, Мартинъ га е звао пѣговымъ сынмомъ и

закључи човекомъ га начинати; Благое мораде у школу ићи. Баше прилѣжанъ. Изъ почетка му е было доста тежко; но опетъ е напредовао. Найвећа награда његовога труда баше му радостъ добротвора Мартина; а ладнокрвностъ његова најгоре наказанъ.

Но я нећу овде воспитанъ просјечета описивати. Само јошће ово нека буде речено, еръ показуе наравъ Мартинову Благое, почемъ е неколико година у кући поживио, ео е съ Мартиномъ за еднимъ столомъ. Было му е слободно све сладкише, кои су на столъ долазили, уживати, но Мартинъ га е похвалывао, кадъ е задовољанъ быо съ хлѣбомъ, месомъ, крумпири-ма и тима подобнымъ. Могао е у меканой постельи спавати, но Мартину е мило было, што е својой сламњачи вѣранъ остао. Благое добиаше сваке седмице по дванаестъ гроша на тро-

шакъ, ал' себи нѣ смео за те новце ништа купити; него ий е морао на добро други употребити; но дозвољно му е было, да одъ тога и за себе штеди, да има, кадъ му неузможне Мартинъ више давати. — „Учи се съ малымъ быти задовољанъ; и помажи друге колико више можешъ.“ Ово му е његовъ добротворъ при свакој прилици говорио. Кадъ се Благою шестнаеста година навршила, даде му Мартинъ на данъ роѣня четири стотине талира. „Садъ любезный Благое,“ рече му, „садъ ћемо мы наше домоводство раздѣлити. Ето ти новаца. Садъ се одѣвай и рани самъ, плаћай твое учитель; узми себи шта хоѣшъ. Кодъ мене можешъ обывавати, али ми морашъ плаћати за собу, и покуѣтво свака три мѣсеца по четири талира.“

(Далѣ слѣдуе.)

С М Ъ С И Ц Е.

ДОПИСЬ ИЗЪ ВАРШАВЕ.

(Продуженіе)

Императорска академія наука, међу осталима дѣлама, изабрала е два предмета: 1. *Сборникъ древнеболгарскихъ памятниковъ*. Свакоме е познато, како е важна старо-Бугарска књижевностъ за изученъ црквено-Славенскога языка и лѣтописа Нестороваго, и како су до сада мало нѣи обое ово изучили. Вѣкій дѣлъ рукописа старо-Бугарски до сада е остао неизданъ. Истомъ сада е г. Куникъ предложіо академіи, да изда на свѣтъ сборникъ подъ именовъ: *Beiträge zur Kenntniss der alt-bolgarischen Sprache und Literatur*. Цѣль овога, говори Ауторъ, двояка е: фило-софійска и чисто исторійска. У осталомъ то е определѣно не за Руске учене, но за Нѣмачке и западно-Славенске филологе. Кадъ се напечата овај сборникъ на Нѣмачкомъ езьку, онда ће се рѣшиги, хоѣе ли се то издати и Руски, цѣлокупно или у изводима. 2. *Образованіи византійской хронографіи*. Византійскимъ списательима наши учени люди, на жалость, тако се мало занимаю, као и Бугарскимъ; при томе пакъ у кругъ њиновы занимања имало бы необходимо принадлежати, да Византинце познаду и изуче. То е побудило г. Куника предложити иймъ, да израде критичку Византійску хронографію одъ 610 — 1204 године.

(Конацъ слѣдуе.)

НОВА КНЪИГА.

Старый Пчеларъ или краткое руководство къ цѣли-сходной-практической-пчеловодству у пчелыныхъ кошницъ на основаніи на выше оеъ 25-го годишней прилѣжнотъ вниманію и собственомъ искусству, сочило ползе ради свою любителя пчеловодства Максимілианъ Бурчинъ и. к Капетанъ у пензи, а издао на корысть пензионатомъ заведенія за Србске и Влашке народнѣ Учителъ у Банатской граници Јоаннъ Пантеличъ, параднѣ школа Директоръ.

У Новомъ-Саду, писменъ Јованна Каулицій. — На 8-ку, стр. IV., 49. Цѣна: 20 кр. ср.

Ово е она многополезна књига, која е више пу-та Србској публики у овимъ листовима препоручивана, сугубе њне благородне цѣли ради. Она Србе домостроителѣ поучава, како са пчелами поступати имаю, да већу користъ еберу; а Срби купуюћи ню притчу у помоћ новооснованомъ у Банатској граници пензионатомъ фонду за народне учителѣ. Може ли какве благороднѣ цѣли бити? — Слогъ е у истой књизи простъ и разумтеланъ; но едно е само, што яко очи вређа, а то су многе типографіиске погрѣшке. Но за ове, како смо разумѣли, нит' е кривъ сачинителъ нит' издатель, кои су се обонца трудили и све учинили, да књига добро изиђе; но небреженіе и немарностъ типографа, која занета сваку мѣру превазилази. Ово су пакъ главнѣ погрѣшке: на стр. III. или управо на првомъ образу треба додати у 8. врсти: „у южнимъ (предѣлима); на стр. IV. вр. 2. у мѣсто „доказали су“ треба читати „доказали нису“; на стр. 7. доле у мѣсто „на граници“ треба „срчаница“; на стр. 10. вр. 12. доле треба додати „првогъ (Марта)“; на стр. 25. вр. 2. горе треба читати у мѣсто „на гласъ“ „на трагъ“; на стр. 46. вр. 6. доле у мѣсто „прва“ „црва“; на стр. 47. вр. 14. горе опетъ у мѣсто „прва“ „црва“; на стр. 49. вр. 7. доле у мѣсто „човекомъ“ „говекомъ.“ — Ова е књига обявлѣна была, да ће изићи подъ именовъ „Старый Ковандія“; но чумо, да е по налогу еднотъ високогъ лица и достоинства добыла име „Пчеларъ“, кое е свакојко и болъ и паметнѣ, да се сирѣчь туђа рѣчь съ нашомъ собственомъ замѣни.

Скупителъ пренумеранта изъ внутрености Србје на ову предречену књигу нека изволе Учреднику овы листова, кодъ кога њиове књиге сада леже, по исте даномъ приликомъ кога послати.

Учредникъ Милошъ Поповиѣ.

Издано и печатано у Правителственој Књигопечатни у Београду.